

2023-01-19
S2023/00256 (delvis)

Socialdepartementet

Socialstyrelsen
106 30 Stockholm

Uppdrag att ta fram förslag till en nationell plan för hälso- och sjukvårdens kompetensförsörjning

Regeringens beslut

Regeringen ger Socialstyrelsen i uppdrag att ta fram förslag till en nationell plan för att förbättra hälso- och sjukvårdens kompetensförsörjning. Förslaget till plan ska utarbetas av det särskilda råd för vårdkompetensfrågor som inrättades av regeringen den 1 januari 2020 (Nationella vårdkompetensrådet) och som är placerat vid Socialstyrelsen. Av planen ska bl.a. framgå vilka ändamålsenliga och kostnadseffektiva insatser för befintlig och ny vårdpersonal som kan behövas för att förbättra kompetensförsörjningen inom hälso- och sjukvården.

Socialstyrelsen ska när uppdraget utförs inhämta synpunkter från och ha dialog med kommuner och regioner, privata aktörer, arbetsgivarorganisationer, universitet, högskolor och andra utbildningsanordnare, samt patient- och professionsorganisationer.

Socialstyrelsen ska lämna delredovisningar till Regeringskansliet (Socialdepartementet) senast den 30 juni 2023 och den 7 december 2023. En slutredovisning ska lämnas till Regeringskansliet (Socialdepartementet) senast den 31 maj 2024. Socialstyrelsen ska löpande hålla Regeringskansliet (Socialdepartementet) informerat om arbetet.

För uppdraget får Socialstyrelsen under 2023 använda 5 000 000 kronor som ska redovisas mot det under utgiftsområde 9 Hälsovård, sjukvård och social omsorg för budgetåret 2023 uppförda anslaget 1:6 Bidrag till folkhälsa och sjukvård, anslagsposten 01 Professionssatsningen. Medlen betalas ut

engångsvis efter rekvisition till Kammarkollegiet senast den 1 december 2023.

Medel som inte har använts för avsett ändamål ska återbetalas senast den 31 mars 2024 till Kammarkollegiet. Vid samma tidpunkt ska en ekonomisk redovisning av använda medel lämnas till Kammarkollegiet.

Redovisning, rekvisition och återbetalning ska hänvisa till diarienumret för detta beslut.

Ärendet

Personalen är hälso- och sjukvårdens viktigaste resurs. Samtidigt är det just kompetensförsörjningen som länge har varit en av vårdens stora utmaningar med stora svårigheter att både attrahera, rekrytera och behålla personal. Inte minst är utmaningarna särskilt stora i gles- och landsbygd. Det är av stor vikt att säkerställa bemanning av fast personal med rätt kompetens i hela vården då brist på detta kan innebära patientsäkerhetsrisker och riskera att äventyra kontinuitet, trygghet, kvalitet och effektivitet i vården.

I Socialstyrelsens nationella planeringsstöd (NPS) för 2022 framgår att samtliga regioner redovisar brist på barnmorskor, specialistsjuksköterskor, läkare med specialistkompetens och röntgensjuksköterskor. De främsta orsakerna till personalbristen uppges vara för få utbildade, hög konkurrens från andra arbetsgivare och pensionsavgångar. Vidare framgår att tillgången till personal skiljer sig mellan olika delar av landet, men även inom regioner, både geografiskt och mellan olika verksamheter. I planeringsstödet anges även att det råder brist på de vanligaste legitimationsyrkena i kommunerna.

Den 1 januari 2020 inrättades ett nationellt vårdkompetensråd vid Socialstyrelsen. Rådet har i uppdrag att bidra till en god planering av vårdens kompetensförsörjning genom att

- göra samlade bedömningar av kompetensförsörjningsbehoven baserade på tillgängliga kunskapsunderlag och tillgängliggöra sammanställningar av kunskapsunderlag
- stödja beslutsfattare och andra berörda aktörer på nationell och regional nivå i frågor av betydelse för kompetensförsörjningen när det gäller hälso- och sjukvårdspersonal
- åstadkomma samverkan mellan och föra dialog med berörda aktörer

- stödja de sjukvårdsregionala råden

Socialstyrelsen och det Nationella vårdkompetensrådet har även fått särskilda regeringsuppdrag. Dels att ta fram förslag som syftar till att stärka medarbetarna och säkra den framtida kompetensförsörjningen inom primärvården (S2021/06575), dels att ge förslag på insatser för att stärka kompetensförsörjningen av barnmorskor (S2022/00902).

För att långsiktigt klara vårdens behov i hela landet anser regeringen att det nationella åtagandet för kompetensförsörjningen behöver stärkas. Regeringen ger därför Socialstyrelsen i uppdrag att, tillsammans med Nationella vårdkompetensrådet, ta fram ett förslag till nationell plan för att förbättra hälso- och sjukvårdens kompetensförsörjning. Av planen ska bl.a. framgå vilka ändamålsenliga och kostnadseffektiva insatser för befintlig och ny vårdpersonal som kan behövas för att förbättra personalförsörjningen inom hälso- och sjukvården. Det handlar t.ex. om vilka insatser som kan vidtas för att utveckla, motivera och behålla de medarbetare som redan idag arbetar inom hälso- och sjukvården, för att locka tillbaka vårdpersonal som lämnat yrket samt för att attrahera nya medarbetare. Det kan röra sig om insatser avseende t.ex. personalens arbetsmiljö och upplevda trygghet samt fördelning av den administrativa bördan, liksom insatser inom andra relevanta områden.

I uppdraget ingår även att göra en nationell kartläggning av behovsläget nu och framgent av hälso- och sjukvårdsvårdpersonal. Kartläggningen ska även innehålla en redogörelse för ansvarsfördelningen för kompetensförsörjningsfrågor mellan vårdhuvudman och staten.

I arbetet med förslag till plan ska Socialstyrelsen ta hänsyn bland annat till digitalisering, demografisk utveckling och möjligheten att förändra arbetssätt. Uppdraget omfattar såväl offentliga som privata vårdgivare samt både regionalt och kommunalt finansierad hälso- och sjukvård. Socialstyrelsen ska redogöra för eventuella konsekvenser av de förslag som lämnas.

Regeringen beräknar att avsätta medel för uppdraget 2024 under förutsättning att riksdagen anvisat medel för det aktuella anslaget.

På regeringens vägnar

Acko Ankarberg Johansson

Martina Bergström

Kopia till

Finansdepartementet/BA
Utbildningsdepartementet/UH
Kammarkollegiet
Universitetskanslersämbetet
Nationella vårdkompetensrådet
Sveriges Kommuner och Regioner